

PŘIJÍMAČKY 2025

SOMATOLOGIE V POJMECH

VÝUKOVÁ ŘADA

CEREBRO

E-UČEBNICE VE FORMÁTU PDF

**PŘÍPRAVA NA PŘIJÍMAČKY
LÉKAŘSKÝCH FAKULT**

**ZÁKLADY ANATOMIE
A FYZIOLOGIE ČLOVĚKA**

**VHODNÉ PRO RYCHLÉ
ZOPAKOVÁNÍ UČIVA**

MODELOVÉ OTÁZKY
UVNITŘ APLIKACE CEREBRO

edu

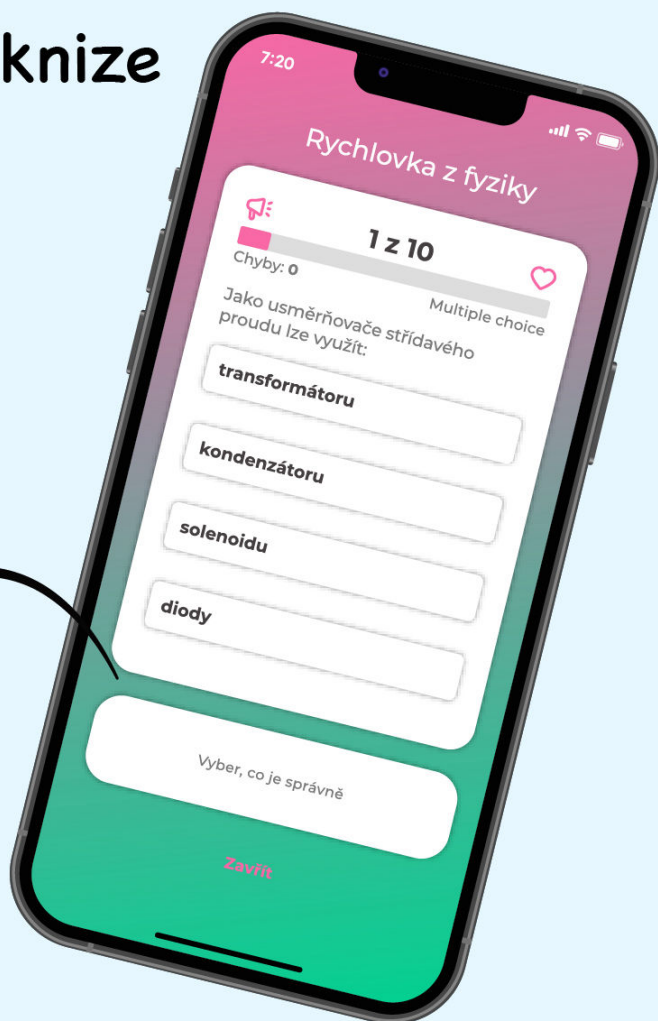
www.edufox.cz

Aplikace Cerebro

doporučujeme k této e-knize

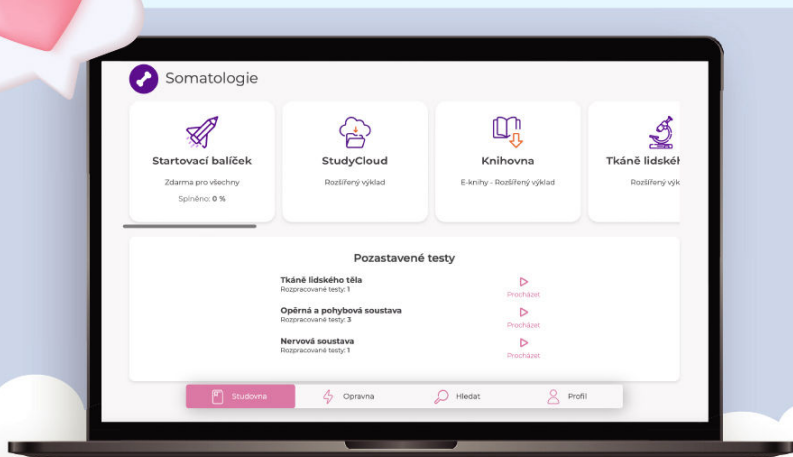

Zdarma stáhnete v
App Store a **Google Play**

2.

Webovou aplikaci najdete na
adrese www.cerebroapp.cz

Cerebro
Přírodní vědy

Autor

MUDr. Vojtěch Hrček

MUDr. Vojtěch Hrček je absolventem 3. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy, kde vystudoval obor všeobecné lékařství.

Anotace

Děkujeme, že jste si na našem e-shopu www.edufox.cz vybrali právě tuto elektronickou učebnici. Věříme, že vám bude cenným průvodcem při překonávání studijních výzev.

Výukové materiály v této publikaci jsou sestaveny v duchu přístupu založeného na důkazech (Evidence-Based), který vychází z aktuálních výsledků studií a odborných poznatků. Přesto však autor ani vydavatelství nenesou žádnou právní odpovědnost za jejich praktické uplatnění v konkrétních situacích.

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv **zakázány**.

MUDr. Vojtěch Hrček

SOMATOLOGIE V POJMECH

1. vydání

(c) Mercury Synergy s.r.o.

Foto na obálce (c) Mercury Synergy s.r.o.

Ilustrační materiály v publikaci (c) Mercury Synergy s.r.o.

Vydala Mercury Synergy s.r.o.

Antonína Petrofa 2104/9, 500 09 Hradec Králové

1. vydání, Hradec Králové 2024

Doplňující studijní materiály, včetně cvičných otázek, najdete v aplikaci [Cerebro: Přírodní vědy](#)

Obsah

- 1) *Tkáně lidského těla*
- 2) *Kosterní soustava*
- 3) *Svalová soustava*
- 4) *Krevní systém*
- 5) *Stavba a funkce lidského srdce*
- 6) *Krevní a mízní oběh*
- 7) *Dýchací soustava*
- 8) *Funkce a stavba trávicí trubice, metabolismus*
- 9) *Hlavový a hrudní oddíl trávicí trubice*
- 10) *Žaludek a tenké střevo*
- 11) *Játra, žlučové cesty a slinivka břišní*
- 12) *Tlusté střevo*
- 13) *Močová soustava*
- 14) *Pohlavní soustava muže*
- 15) *Pohlavní systém ženy, těhotenství a porod*
- 16) *Kožní soustava*
- 17) *Centrální nervová soustava*
- 18) *Periferní nervová soustava*
- 19) *Nervová činnost*
- 20) *Hmat, čich a chuť*
- 21) *Ucho, sluch a rovnováha*
- 22) *Zrakové ústrojí*
- 23) *Endokrinní soustava*

Tkáně lidského těla

- Různé typy tkání specializované na různé funkce.
- Tkáně tvoří soubory buněk podobného tvaru a funkce, plnící určité úkoly v organismu.
- Základní stavební a funkční jednotky mnohobuněčných organismů.

Typy tkání

1. Epitelové tkáně (Epitely)

- **Definice a funkce:** Tvořeny těsně přiléhajícími buňkami, pokrývají povrchy těla, tvoří žlázy a zajišťují funkce jako ochrana, absorpce a sekrece.
- **Dělení epitelů:**
  - Podle tvaru buněk: plochý (dlaždicový), cylindrický (válcový), kubický (krychlový).
  - Podle počtu vrstev: jednovrstevný, vícevrstevný.
  - Podle funkce: krycí, výstelkový, žlázočný, resorpční, smyslový epitel.

2. Pojivové tkáně

- **Definice a složení:** Spojují tkáně a orgány, poskytují mechanickou podporu, skládají se z buněk a mezibuněčné hmoty.
- **Typy pojivových tkání:**
  - Vazivo: Kolagenní, elastické, retikulární, tukové vazivo.
  - Chrupavka: Hyalinní, elastická, vazivová chrupavka.
  - Kostní tkáň: Kostní buňky (osteocyty, osteoblasty, osteoklasty) a mineralizovaná mezibuněčná hmota.

3. Svalová tkáň

- **Definice a funkce:** Umožňuje pohyb díky schopnosti kontrakce, složená ze svalových buněk nebo vláken s myofibrilami.

○ Typy svalové tkáně:

- Kosterní svalovina: Příčně pruhovaná, ovládaná vůlí, rychlá a silná, snadno unavitelná.
- Hladká svalovina: Neovládaná vůlí, pracuje pomalu a rytmicky, ve stěnách vnitřních orgánů.
- Srdeční svalovina: Příčně pruhovaná, neovládaná vůlí, pracuje nepřetržitě a rytmicky, tvoří stěny srdce.

4. Nervová tkáň

- **Definice a funkce:** Zajišťuje přenos informací v těle, tvořena neurony a gliovými buňkami.
- **Struktura neuronu:** Tělo buňky, axon, dendrity, myelinová pochva; neurony propojeny v synapsích, přenos vzruchů chemickými mediátory.

Regenerace tkání

- Proces obnovy poškozených tkání, závisí na výživě a schopnosti buněk dělit se.
- **Regenerační schopnosti různých tkání:**
  - Epitely: Dobrá regenerace, zvláště krycí epitely.
  - Pojivové tkáně: Vazivo se hojí rychle, chrupavka pomalu, kostní tkáň přes novotvoření kostní hmoty.
  - Svalová tkáň: Kosterní a srdeční sval se hojí vazivovou jizvou, hladká svalovina může regenerovat.
  - Nervová tkáň: Centrální nervová soustava má malou regenerační schopnost, periferní nervy mohou dorůst za určitých podmínek.

Kosterní soustava

- Obecná stavba kostí: Kostní tkáň složená z kostních buněk, vláken a mezibuněčné hmoty.
- Epifýza: Koncová část dlouhých kostí, tvoří kloubní konce.
- Diafýza: Střední, dlouhá, válcovitá část dlouhých kostí.

Kost jako orgán

- Složitý, živý orgán, schopný růstu a remodelace.
- Základní složky: Osteocyty, kolagenní a elastická vlákna, mezibuněčná hmota.
- Typy kostní tkáně:
  - Lamelozní (vrstevnatá) - tvoří většinu skeletu.
  - Vlákenná (fibrilární) - tvoří výběžky a drsnatiny.
- Typy kostí podle tvaru:
  - Dlouhé (např. stehenní kost), krátké (zápěstní kosti), ploché (lopatka), nepravidelné (dolní čelist).
- Stavební komponenty kosti: Periost (okostice), kostní tkáň, kostní dřeň.
  - Okostice: Silný vazivový list pokrývající kost, bohatě prokrvený, obsahující citlivé nervy.
  - Kostní kompakta a spongióza: Povrch kosti a vnitřek kostí, kde spongióza zajišťuje pevnost pomocí kostních trámců.
  - Kostní dřeň: Vyplňuje dutiny, krvetvorná (červená) v mládí, postupně nahrazována žlutou (tukovou) dřeví.

Osifikace kostí

- Proces tvorby kostí z vazivového nebo chrupavčitého modelu.
- Typy osifikace:
  - Ve vazivu (např. obličejové kosti, část klíční kosti).
  - V chrupavce, kde osifikace probíhá z osifikačních center uvnitř chrupavky.

Páteř a kostra hrudníku

- Páteř (columna vertebralis): Tvoří osu těla, složená z 33–34 obratlů.
  - Obratle: Krční (7), hrudní (12), bederní (5), křížové (5), kostrční (4–5).
  - Typy spojů: Kloubní, vazivové a chrupavčité destičky.
  - Esovité zakřivení zajišťuje pružnost.
- Kostra hrudníku: Žebra, hrudní obratle a hrudní kost, tvoří podklad pro dýchací a další svaly.

Lebka (cranium)

- Rozdělení:
  - Mozková část (neurocranium): Obsahuje čelní, temenní, týlní, spánkové, klínovou a čichovou kost.
  - Obličejová část (splanchnocranium): Obsahuje horní a dolní čelist, kosti nosní dutiny a očnice.

Kostra končetin

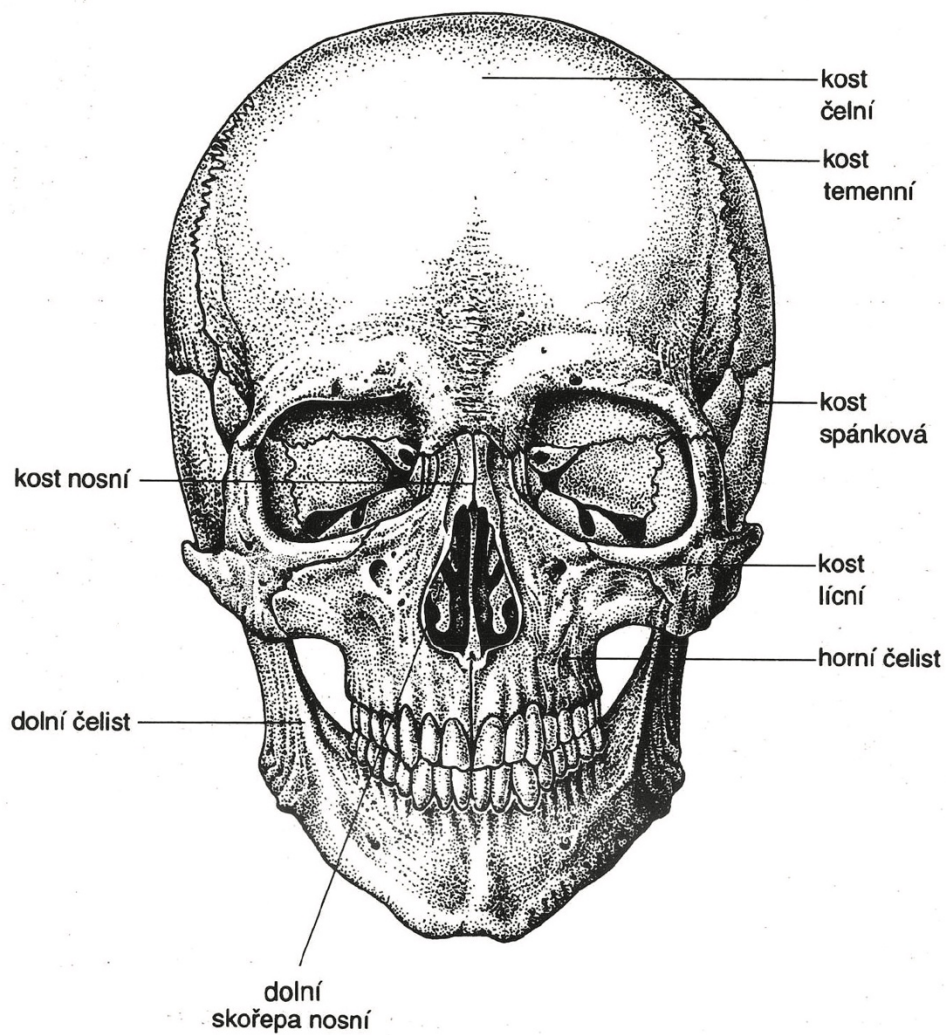
- Horní končetina: Pletenec (lopatka, klíční kost), volná končetina (pažní kost, zápěstní a články prstů).
- Dolní končetina: Pletenec (pánevní kosti, křížová kost), volná končetina (stehenní kost, holenní a lýtková kost, nártní kosti a články prstů).

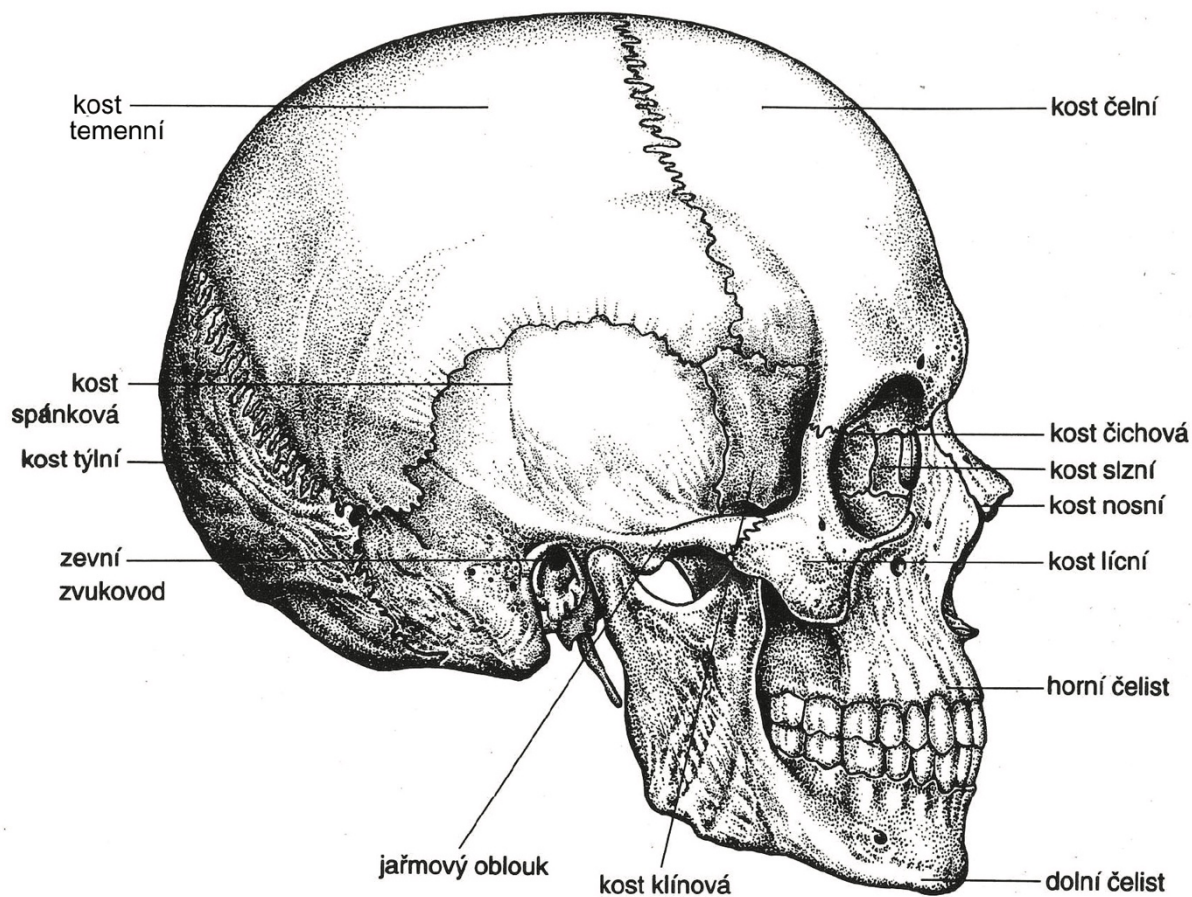
Klouby

- Pohyblivé spojení kostí, kloubní pouzdro tvořené vnější vazivovou a vnitřní synoviální vrstvou.
- Přehled kloubů:
  - Ramenní: Spojuje lopatku s pažní kostí, velmi pohyblivý.
  - Loketní: Umožňuje ohnutí a natažení předloktí.
  - Kyčelní: Spojuje pánev s femurem, hluboká jamka a kulovitá hlavice.
  - Kolenní: Největší kloub, obsahuje menisky.
  - Hlezenní: Spojuje bérec s nohou, umožňuje pohyby nohy.

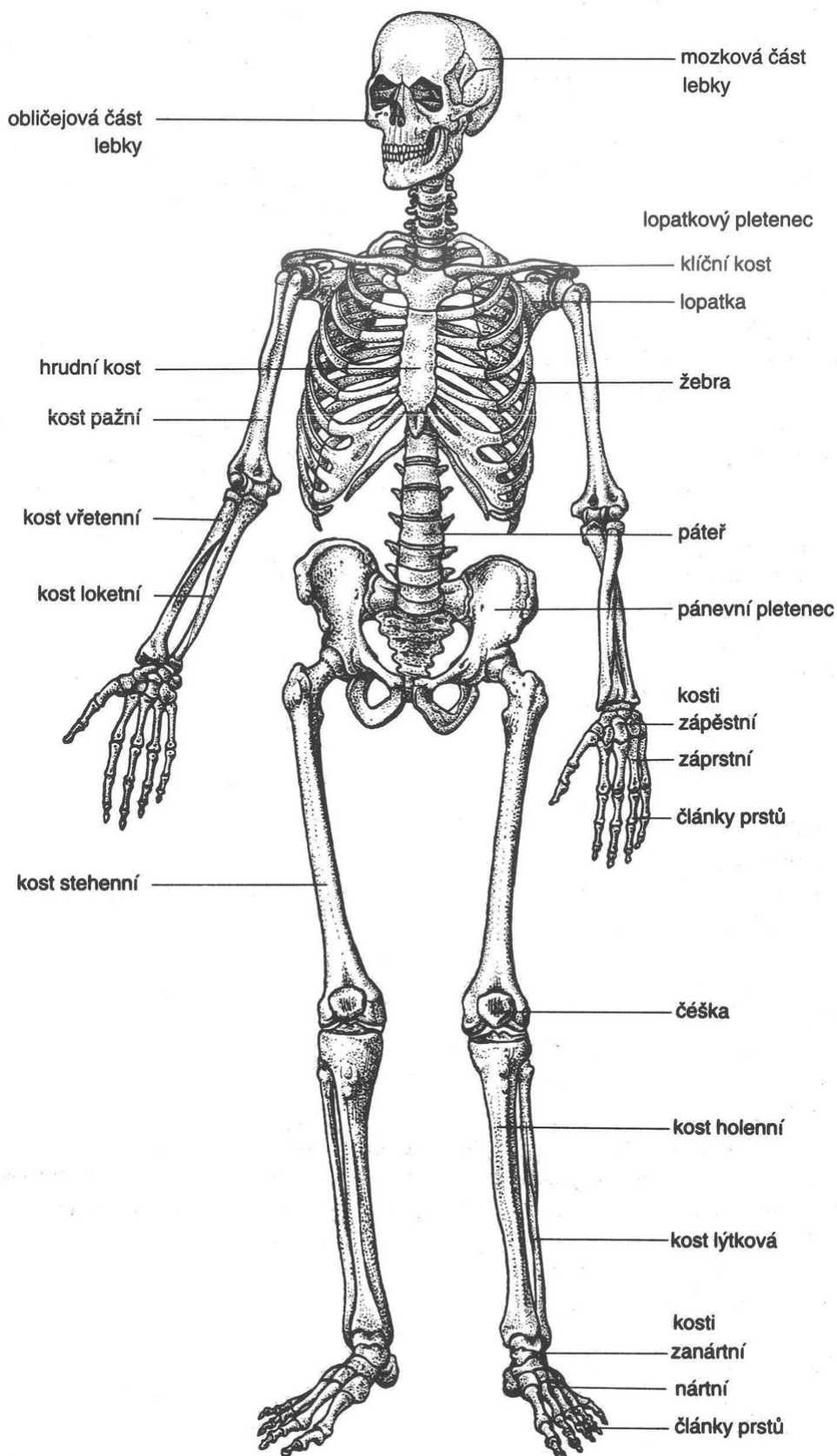

Kostra lidského těla

Doplňující studijní materiály, včetně cvičných otázek, najdete v aplikaci [Cerebro: Přírodní vědy](#)

Doplňující studijní materiály, včetně cvičných otázek, najdete v aplikaci [Cerebro: Přírodní vědy](#)

Doporučená literatura

Somatologie

- Grim, Miloš; Druga, Rastislav et al. **Základy anatomie 1. Obecná anatomie a pohybový systém.** Praha, Karolinum, Galén, 2. vyd., 2007.
- Grim, Miloš; Druga, Rastislav et al. **5. Anatomie krajin těla.** Praha, Karolinum, Galén, 2002.
- Grim, Miloš; Druga, Rastislav et al. **3. Trávicí, dýchací, močopohlavní a endokrinní systém.** Praha, Karolinum, Galén, 2005.
- Čihák, Radomír. **Anatomie 1. (2. vydání upravili a doplnili R. Čihák a M. Grim).** Praha, Grada, 2001; **Anatomie 2. (2. vydání upravili a doplnili R. Čihák a M. Grim).** Praha, Grada, 2002; **Anatomie 3. Praha, Grada, 2004 (2. vydání upravili a doplnili R. Čihák, R. Druga a M. Grim).**
- Hudák, Radovan; Kachlík, David et al. **Memorix Anatomie.** Praha, Triton, 2013.

MUDr. Vojtěch Hrček

SOMATOLOGIE V POJMECH

1. vydání

(c) Mercury Synergy s.r.o.

2025